

REVIZIJA STRATEŠKOG PLAN SUZAH-a

2023 - 2027

SAVEZ UDRUGA ZA AUTIZAM HRVATSKE

CROATIAN UNION OF ASSOCIATIONS FOR AUTISM

Ljudevitova Posavskog 37, 10000 ZAGREB

tel: 385 1 8896 527

GSM: 385 91 344 2220, 385 91 604 6051

web: www.autizam-suzah.hr

e-mail: suzah@autizam-suzah.hr

IBAN: HR9023400091100010910 OIB: 64932576174 MB: 3247708

O NAMA

Savez udruga za autizam Hrvatske (skraćeno SUZAH) je nevladina, neprofitna i nestranačka organizacija koja djeluje s ciljem promicanja statusa i kvalitete življenja te pružanja pomoći osobama s autističnim poremećajem i pružanja podrške osobama koje su s njima povezane: srodstvom, življnjem ili profesionalnom aktivnosti. SUZAH djeluje kao savez udruga koje djeluju u području autizma te su s teritorija cijele Hrvatske.

ČLANSTVO

SUZAH je demokratski ustrojena, reprezentativna i inkluzivna te kao takva prepoznata u RH i međunarodno. SUZAH je član:

MISIJA

Misija SUZAH-a je informiranje, savjetovanje, edukacija, pružanje podrške obiteljima osoba s autizmom te zastupanje potreba djece, mladih i odraslih osoba s autizmom, kako na razini države tako zajedno s udrugama članicama i na razinama lokalnih zajednica.

Sadržaj

Uvod	str. 3
Vizija organizacije	str. 4
Analiza evaluacije provedbe strateškog plana 2022.-2023.	str. 6
Analiza posjeta članica do održavanja planiranja	str. 12
Analiza dionika	str. 19
Revizija strateških ciljeva u periodu 2023.-2027.	str. 21

Uvod

Ovaj dokument rezultat je dvodnevne radionice održane 2. i 3. listopada 2023. s ciljem revizije strateškog plana Saveza udruga za autizam Hrvatske (SUZAH), za period od 2022. do 2027.

Radionica se nadovezuje na rezultate prethodnog strateškog planiranja održanog 2.-3.12.2021. godine, kada je izrađen strateški plan za period od 2022. - 2025. godine. S obzirom na izmjenjene vanjske i unutarnje okolnosti djelovanja organizacije, kao i visok stupanj ostvarenja zacrtanih ciljeva, zaključeno je kako je potrebno revidirati doneseni strateški plan, što je predviđeno kao dobra praksa i u trenu kad se donosi prethodni strateški plan organizacije. Cilj revizije, predstavljene u ovom dokumentu jest ustanoviti stupanj postignuća ustanovljenih strateških ciljeva za tekući period te uzimanjem u obzir njihova postignuća i izmjenjenih okolnosti djelovanja organizacije preoblikovati postojeće ciljeve te olakšati njihovu operacionalizaciju. Svrha ovog procesa je olakšati provođenje strategije osobama koje rade u organizaciji, ali i ponuditi što bolji uvid članicama organizacije kao i ostalim relevantnim dionicima u djelovanje organizacije i plan za njezin daljni razvoj.

Na radionici su sudjelovali: Nikola Tadić, Tena Veverka i Tomislav Cvrtnjak iz operativnog tima SUZAH te dr.sc. Jasmin Stošić s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta i suradnica SUZAH. Reviziju su facilitirali Sven Janovski i Andrea Kovač.

Prije radionice provedeni su razgovori s članicama i anketa s ciljem ustanovljavanja relevantnosti ciljeva postavljenih za ovaj strateški period i stupnja njihovog postignuća te se ciljalo na osiguravanje visoke razine participacije relevantnih dionika, osobito osoba koje su bile zadužene za provođenje strategije. Anketu je ispunilo četiri osobe iz operativnog tima te predsjednica Saveza i njeni rezultati su predstavljeni u nastavku dokumenta.

Nastavno na rezultate ankete, sudionici i sudionice radionice su revidirali analizu dionika te oblikovali 4 relevantna strateška cilja, njihove podciljeve, indikatore uspjeha te potom u procesu operacionalizacije ustanovili resurse nužne za provedbu, pokazatelje koje će se koristiti te aktivnosti vezane uz navedene ciljeve.

Vizija

Na početku procesa facilitatori su tim vratili na viziju organizacije koja je definirana na strateškom planiranju 2021. Ta vizija organizacije sadrži slike kako će organizacija izgledati za jednu godinu, pet godina i deset godina, što predstavlja kratkoročnu (operativnu) perspektivu, perspektivu ovog strateškog perioda te daleko perspektivu.

U vizioniranju su ovaj put sudjelovali i Tomislav i Jasmina, koji nisu sudjelovali u kreiranju ove vizije.

Svi prisutni uglavnom su se složili da vizija i dalje reflektira ono što srednjoročno i dugoročno žele za organizaciju. U tom smislu nije bilo potrebno značajno mijenjati viziju.

Jedina izmjena je bila u viziji za pet godina, gdje je originalno jedna od vizija bila definirana: "Za 5 godina vidimo uspostavljanje sustava probira, diagnostike i rane intervencije u 10 gradova u Hrvatskoj. Otvaranje još barem 3 stambene zajednice". Temeljem evaluacije provedbe prve dvije godine strateškog plana i stavova prisutnih, ova vizija ne reflektira nešto čime se SUZAH može realno baviti, zbog toga što niti nema jasan stav kakav oblik stambene zajednice kao model želi zagovarati, niti je to nešto na što SUZAH može imati izravan utjecaj.

Zbog toga je ta vizija preoblikovana u dvije nove: "Za 5 godina vidimo uspostavljanje sustava probira, diagnostike i rane intervencije u 10 gradova u Hrvatskoj" i "Za 5 godina stvoren sustav podrške za starije od 21 godine". Time je specifično stambene zajednice maknut iz vizije, ali je dodan fokus na starije od 21, što je i bila bit vizije stambenih zajednica, tj. da se SUZAH bavi i osobama starijima od 21 godine, za koje sustav trenutno ne osigurava adekvatnu podršku.

Aktualna vizija organizacije stoga:

Vizija Saveza za 10 godina

- Za 10 godina u društvu RH vidimo uspostavu svih temeljnih usluga za OsA i njihove obitelji, bez obzira na geografsko područje ili udaljenost od urbanih centara. Javnost je osvještena o problemima i potrebama OsA, stručnjaci u zdravstvenim centrima i drugdje znaju kako raditi s OsA i mogu prepoznati takvu osobu.
- Za 10 godina 20 članica Saveza su osnažene i kapacitirane za pružanje savjetodavnih usluga i dobro poznaju svoju lokalnu problematiku te imaju dobru suradnju s lokalnom samoupravom. Prate kvalitetu usluga na lokalnoj razini. Članice same identificiraju probleme i Savez je mjesto okupljanja i strukturiranja potreba i pozicija.

Vizija Saveza za 5 godina

- Za 5 godina vidimo uspostavljanje sustava probira, diagnostike i rane intervencije u 10 gradova u Hrvatskoj.
- Za 5 godina stvoren sustav podrške za starije od 21 godine
- Za 5 godina djelatnici iz sustava zdravstva, socijalne skrbi i obrazovanja su upoznati sa osnovama postupanja sa OsA.
- Za 5 godina želimo uspostavljanje novih modela suradnje i financiranja kroz privatne donatore
- Za 5 godina putem međusektorskih kampanja želimo povećati vidljivost OsA.
- Za 5 godina želimo podići vidljivost osoba s visokofunkcionalnim autizmom i podići kvalitetu suradnje te usluga
- Za 5 godina želimo imati 10 stabilnih, aktivnih i snažnih organizacija u članstvu, koje pokrivaju cijelu Hrvatsku, s naglaskom na Slavoniju i Dalmaciju.

Vizija Saveza za 1 godinu

- Za 1 godinu prvi nacrt Akcijskog plana za ranu intervenciju i prihvatanje Protokola za postupanje s OsA u zdravstvenim institucijama od strane Ministarstva zdravstva.
- Za 1 godinu barem jedna javna kampanja.
- Za 1 godinu edukacija zdravstvenih djelatnika u barem 3 zdr. ustanove.
- Za 1 godinu povećanje vidljivosti sadržaja Saveza.
- Za 1 godinu kontaktirati barem 2 organizacije koje nisu članice s ciljem pridruživanja.
- Za 1 godinu barem 1 aktivnost s ciljem jačanja kapaciteta članica.

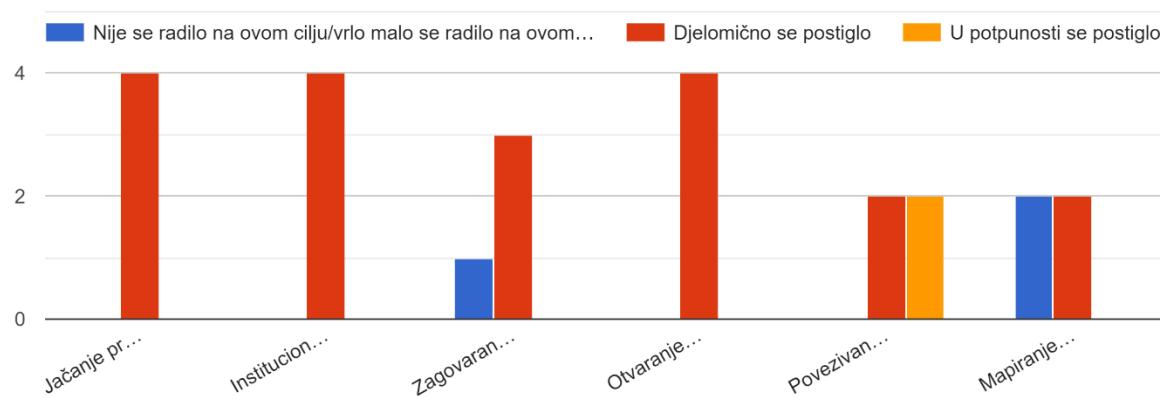

Analiza evaluacije provedbe strateškog plana 2022.-2023.

Provedbe strateškog plana u prve dvije godine provedena je putem online ankete koju je ispunilo svo troje zaposlenih te predsjednica Saveza. Kroz anketu tražilo se da individualno procjene uspješnost dosadašnje provedbe pojedinih ciljeva te naglase eventualne probleme ili izazove s provedbom.

1. USPOSTAVLJANJE PRISTUPAČNOG, FUNKCIONALNOG I SUVREMENOG SUSTAVA SKRBI ZA OSOBE S AUTIZMOM NA PODRUČJU RH

Ocijenite koliko vam se čini da je pojedini specifični cilj postignut (vodite se pokazateljima u intervencijskoj logici za ovaj cilj)

Komentari:

- Nerealni pokazatelji uspjeha za dijagnostiku, ranu intervenciju i skrb za odrasle
- Nije se imalo kapaciteta raditi na temi sustava skrbi za starije od 21
- Nije se imalo kapaciteta mapirati donositelje odluka
- Neke od ciljeva nikad se neće moći ispuniti u cijelosti (!!!)

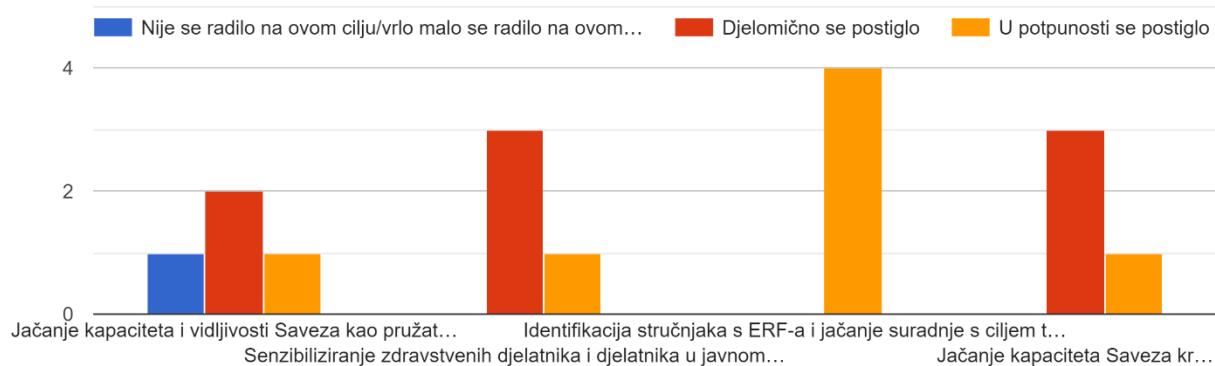
Prioriteti:

- Prva tri cilja: Dijagnostika, rana intervencija i skrb za odrasle trebaju ostati, ali uz realnije specifične ciljeve (visoka razina konsenzusa)
- Treba nastaviti povezivanje sa samozagovarateljima jer je do sad bilo uspješno

2. JAČANJE STRUČNIH KAPACITETA SAVEZA I STRUČNJAKA U PODRUČJU TE JAČANJE VEZA S NJIMA

Ocijenite koliko vam se čini da je pojedini specifični cilj postignut (vodite se pokazateljima u intervencijskoj logici za ovaj cilj)

Komentari:

- Dodatno pojačati suradnju s ERF-om
- Nedostajalo je kapaciteta za pružanje edukacija

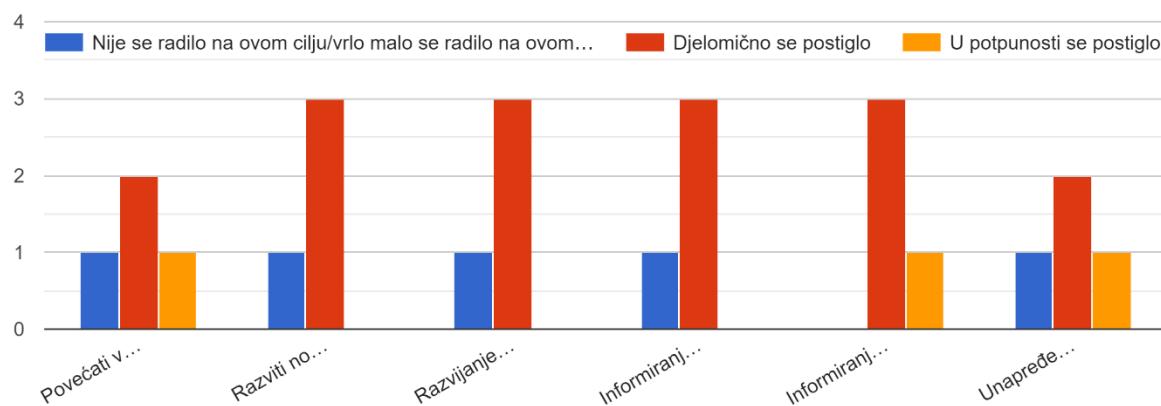
Prioritet:

- Edukacije za trogodišnji program
- Jačanje kapaciteta tima
- Daljnji razvoj suradnje s ERF-om
- Senzibiliziranje djelatnika u zdravstvu i javnom sektoru

3. POVEĆANJE VIDLJIVOSTI SAVEZA U JAVNOSTIMA I POVEĆANJE RAZUMIJEVANJA JAVNOSTI O PROBLEMIMA OSOBA S AUTIZMOM I NJIHOVIH OBITELJI

Ocijenite koliko vam se čini da je pojedini specifični cilj postignut (vodite se pokazateljima u intervencijskoj logici za ovaj cilj)

Komentari:

- Komunikacija prema van je pala u prioritetu, radilo se na tome ali trebalo bi više

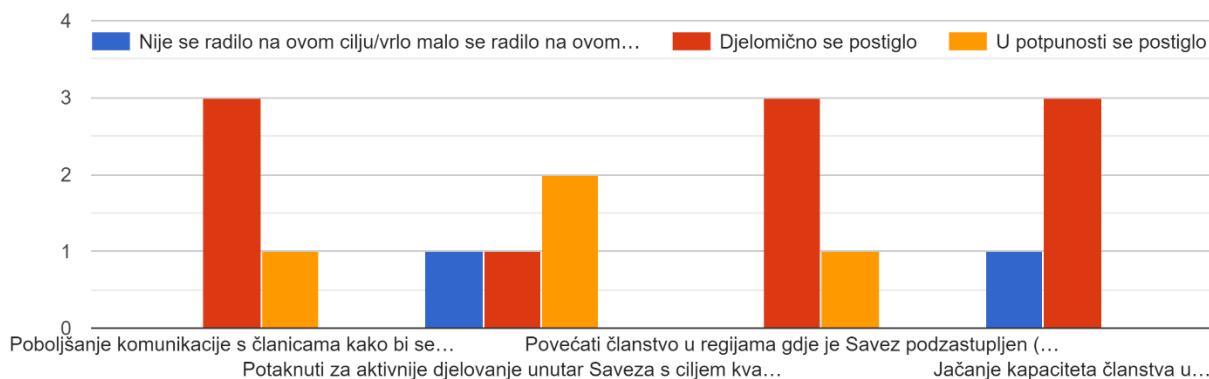
Prioriteti:

- Bolja komunikacija sa stručnom javnosti i donositeljima odluka
- Bolje definirati što se kroz komunikaciju želi postići, s obzirom na ciljeve

4. OSNAŽIVANJE I PROŠIRENJE MREŽE ČLANICA S CILJEM POVEĆANJA KAPACITETA SAVEZA I KVALITETE SURADNJE

Ocijenite koliko vam se čini da je pojedini specifični cilj postignut (vodite se pokazateljima u intervencijskoj logici za ovaj cilj)

Komentari:

- Na ovim ciljevima se tek ozbiljnije radi zadnjih mjeseci, s obzirom na mogućnosti koje su se pokazale kroz SOS telefon, NZRCD, itd.

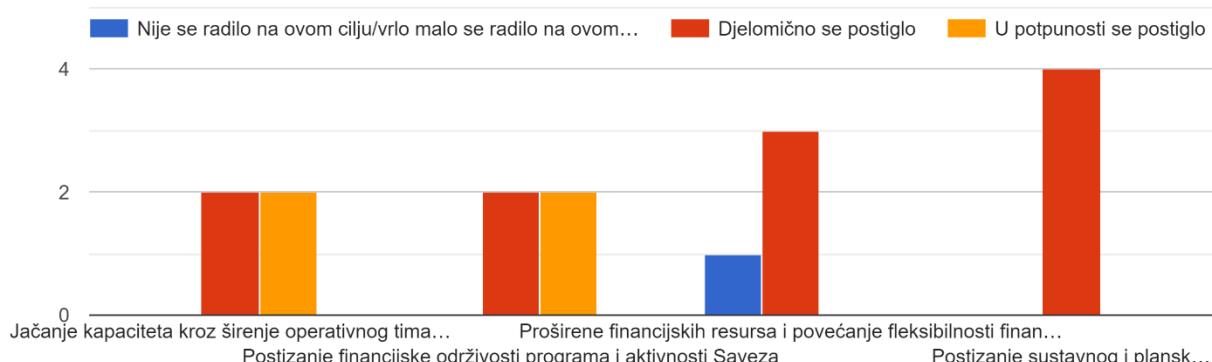
Prioriteti:

- Pojačati rad s članstvom i ulogu Saveza, poboljšati komunikaciju između članica
- Proširivanje članstva, naročito u županijama gdje nema prisutnosti, savezništva s drugim udrugama koje nisu nužno samo za autizam
- Jačanje kapaciteta i profesionalizacije članstva

5. ORGANIZACIJSKI RAZVOJ

Ocijenite koliko vam se čini da je pojedini specifični cilj postignut (vodite se pokazateljima u intervencijskoj logici za ovaj cilj)

Komentari:

- Veća finansijska stabilnost
- Slabija finansijska perspektiva 2024. na dalje
- Potrebno je zapošljavanje četvrte osobe

Prioriteti:

- Dohodovna/gospodarska djelatnost
- Zapošljavanje
- Širenje projektnog djelovanja

KOJI SU BILI NAJVEĆI IZAZOVI 2022.-2023.?

- Nedostatak kapaciteta
- Velika količina tema kojima se Savez bavi
- Održavanje finansijske stabilnosti
- Nacionalno i lokalno zagovaranje
- Sporost sustava i nezadovoljstvo roditelja
- Javni pritisak

ŠTO SMATRATE DA ĆE BITI NAJVEĆI IZAZOVI 2024. I DALJE?

- Nema jednostavnih rješenja ili modela za probleme
- Kompleksnost dogovora sa svim dionicima o primjeni promjena ili novih modela
- Kapaciteti u timu
- Povezivanje sa svim akterima
- Prepoznatost SUZAH-a među osobama s autizmom
- Financijska stabilnost

ŠTO SMATRATE DA SU NAJVEĆI USPJESI SUZAH U ZADNJE 2 GODINE?

- Povezivanje s autističnom zajednicom i ASK-om
- Bolja komunikacija s članicama
- Bolja suradnja s ERF-om
- Savjetovališta za autizam
- Update weba s informacijama
- Zapošljavanje Tomislava
- Sudjelovanje SUZAH u nekoliko važnih tijela, procesa i u rješavanju problema (npr. Centar za autizam Zagreb)

Analiza posjeta članica do održavanja planiranja

Jedna je od primarnih djelatnosti SUZAH-a umrežavanje, informiranje i koordiniranje djelovanja udruga članica, a sa zajedničkim ciljem promicanja kvalitete življenja i poticanja razvoja mreže usluga za autistične osobe i njihove obitelji na cijelom teritoriju Republike Hrvatske. S obzirom da se ovi ciljevi primarno ostvaruju kroz kontinuirani dijalog i partnerstva te direktno zagovaranje i javno djelovanje u području autizma, zadnjih nekoliko godina, obilježenih pandemijom i potresom, Savez je velikim dijelom bio primoran sa svojim članicama i drugim partnerima komunicirati na daljinu, uz sporadična okupljanja na skupštinama, konferencijama i sastancima. Sa željom poboljšanja postojeće komunikacije i poticanja članica na kvalitetniju uzajamnu suradnju unutar Saveza, dio je aktivnosti u mjesecu rujnu posvećen obilasku udruga članica. U fokus su stavljenе udruge koje su geografski udaljenije od Grada Zagreba, kako bi se dobio bolji pregled stanja i potreba u njihovim lokalnim sredinama.

SUZAH trenutno zastupa 12 udruga članica s područja Hrvatske, od Osijeka do Dubrovnika, pa je obilazak udruga podijeljen u nekoliko etapa. Od 6. do 8. rujna obišli smo područje Slavonije, dok smo se dva tjedna kasnije (21. i 22. rujna) uputili u Dalmaciju. Obilazak ostalih dijelova Hrvatske planiran je za predstojeće razdoblje. U svakoj je udrudi proveden polustrukturirani razgovor s predstavnicima kako bismo dobili uvid u trenutno stanje u njihovoj organizaciji, njihovu kadrovsu, prostornu i finansijsku situaciju te aktivnosti koje se u njima provode. Kroz razgovor smo pokušali utvrditi koje su njihove trenutne snage i izazovi, što im predstavlja prijetnju, a što priliku za daljnji razvoj i kako u tome mogu iskoristiti postojeće resurse u zajednici. Važan naglasak je stavljen na njihove planove za budućnost i pitanje kako im u ostvarivanju istih može pomoći Savez.

Nikola Tadić (programska koordinatorica SUZAH-a) i Tomislav Cvrtnjak (voditelj projekta) prvi su sastanak održali u stambenoj zajednici Udruge za autizam Zagreb u Mostarima, u općini Dubrava, od Zagreba udaljenoj 60 km. Iako s Udrugom za autizam Zagreb dijelimo poslovni prostor u Zagrebu i dobro smo upoznati s aktivnostima koje provode, odlaskom u stambenu zajednicu željeli smo doznati više o izazovima s kojima se susreću u osiguravanju usluge organiziranog stanovanja u manjoj lokalnoj zajednici. Sastanak je održan s Kristinom Karlović, edukacijskom rehabilitatoricom, koja je voditelj programa organiziranog stanovanja i koordinatorica svih aktivnosti u stambenim zajednicama. Udruga za autizam Zagreb trenutno pruža smještaj za 11 odraslih osoba u dvije stambene zajednice (Mostari i Sopnica-Jelkovec), a uskoro će svoja vrata otvoriti i treća stambena zajednica u Gornjem Vukšincu u kojoj će se usluga organiziranog stanovanja osigurati za još 8 osoba. Udruga za autizam Zagreb je od osnivanja prve stambene zajednice do danas kontinuirano potvrđivala važnost osiguravanja ove usluge u kontekstu Republike Hrvatske u kojoj još uvijek ne postoji sustavno rješenje skrbi za odrasle osobe. Svojim izuzetnim angažmanom, često i volonterskim, godinama se ističu kao pozitivan primjer važnosti omogućavanja života u zajednici za sve ljudi, a pogotovo one u ranjivim skupinama. Nije pogrešno za pretpostaviti da će organizacija ovakve sveobuhvatne usluge biti popraćeno brojnim izazovima. U stambenim zajednicama žive osobe koje uz autizam najčešće također imaju intelektualne i druge pridružene teškoće, te zahtijevaju sveobuhvatnu, stručnu, 24-satnu podršku, skrb i nadzor.

Uz to, potreba za specijaliziranim i stručnom podrškom s godinama postaje sve izraženija, uzme li se u obzir da se veliki dio stanara približava starijoj dobi koja sa sobom nosi i određene zdravstvene probleme. Trenutno podršku pružaju edukacijski rehabilitator, radni terapeut i asistenti, no kako navodi voditeljica programa izmjene osoblja su česte i postaje sve teže pronaći nove zaposlenike, kako one stručne, tako i nestručno osoblje kao što su asistenti u organiziranom stanovanju. Kao jedna od prepreka u pronalaženju novih zaposlenika navodi se udaljenost stambenih zajednica od Zagreba, u kojem je smještena najveća koncentracija potencijalnih zaposlenika. Do sad su imali uspjeha u pronalaženju zaposlenika iz lokalnih sredina, no zbog čestih izmjena radnika to postaje sve izazovnije. Voditeljica programa ističe da je glavni uzrok čestih promjena zaposlenika u tome da zaposlenici odlaze kad im se ukaže prilika za lakši i bolje plaćeni posao. To je u skladu s problematikom koju Udruga za autizam Zagreb ističe godinama, a to je da finansijska potpora resornih Ministarstava ne prati ekonomski trendove te da uz glavarine koje udruga dobiva za korisnike nije moguće istovremeno osigurati potrebnu kvalitetu života za osobe u stambenim zajednicama, ali ni zaslužene plaće za zaposlenike koji u stambenim zajednicama rade nimalo lagan posao. Iako su u 2022. povećane glavarine za osobe u stambenim zajednicama, Udruga i dalje mora kontinuirano iznalaziti dodatne načine financiranja te putem kampanja, humanitarnih akcija i donacija prikuplja sredstva potrebna za osiguravanje standarda usluge. Često ni to nije dovoljno te se značajan dio poslova i dalje temelji na volonterskom angažmanu i dobroj suradnji s lokalnom zajednicom. Ovim smo sastankom još jednom potvrdili da je pronalaženje sustavnog rješenja za skrb o odraslim autističnim osobama jedan od najvećih prioriteta u području djelovanja Saveza i njegovih članica za naredni period.

Isto se potvrdilo i na sastancima održanim u Udrizi za autizam Bjelovar (6.9.2023.) i Udrizi obitelji djece s autizmom „Dar“ u Osijeku (7.9.2023.). Na oba sastanka sudjelovale su predstavnice udruga, majke autistične djece koje su godinama angažirane u području autizma i najbolje poznaju trenutnu situaciju u svojoj lokalnoj zajednici te izazove s kojima se susreću. U udrugama trenutno nema zaposlenih osoba, već je rad obje udruge utemeljen na volonterskom angažmanu nekolicine aktivnih roditelja, članova obitelji i bližih suradnika. Udruga u Bjelovaru, kao i ona u Osijeku imaju osiguran gradski prostor u povlaštenom najmu, no sadržaji koji se u njima nude najvećim dijelom ovise o finansijskog podršci gradskih i županijskih tijela, projektnim aktivnostima i partnerstvu s drugim dionicima u lokalnoj sredini. Trenutni kapaciteti ovih udruga nisu dostatni za prijavljivanje većih projekata kojima bi se osigurala sredstva za zapošljavanje novih osoba, a organiziranje čak i kraćih, bazičnih aktivnosti, kao što su neformalna druženja i radionice za djecu može roditeljima opterećenima vlastitim brigama i umornima od dugogodišnjeg zagovaranja prava svoje djece predstavljati značajno dodatno opterećenje. Međutim, čak i kad bi uspjeli osigurati sredstva, javlja se isti problem koji smo čuli i u Udrizi za autizam Zagreb, a to je nemogućnost pronalaženja zaposlenika. Iako je opravdani zamor vodstva jasno vidljiv, jednako je jasno vidljiv i daljnji kontinuirani angažman tih roditelja, motiviran željom za promjenom i boljom budućnošću za njihovu djecu. Predstavnici udruga i dalje prate promjene u zakonskim regulativama, lobiraju na lokalnim i regionalnim razinama, stvaraju partnerstva i povezuju se sa lokalnom zajednicom. Kako se u obje udruge kao najvažnija tema istaknula skrb o odraslim osobama, pričali smo i o aktualnim

promjenama u pružanju usluga osobne asistencije i pomoći u kući u sklopu projekta „Zaželi – prevencija institucionalizacije“, pravo na koje će u skorijem razdoblju imati i autistične osobe. Komentirali smo novi Zakon o osobnoj asistenciji i raspravljali o mogućnosti uključivanja naših udruga članica kao pružatelja tih usluga. Iako bi to mogao biti preveliki zahvat za naše manje udruge, u suradnji s drugim udrugama članicama i Savezom postoji potencijal za proširivanje usluga koje pružaju naše udruge. Upravo je jedan od glavnih ciljeva Saveza raditi na jačanju kapaciteta članstva kako bi se manje članice moglo kapacitirati za profesionalizaciju i ozbiljniji projektni rad, a članice koje su već profesionalizirane osnažiti za veći rast i rad na EU projektima. Obilazak udruga i pregled stanja na lokalnoj i regionalnoj razini prvi je korak, a daljnji rad na tome predviđen je za godišnju skupštinu Saveza, a s ciljem daljnog jačanja komunikacije i suradnje unutar Saveza planiramo otvoriti i nove puteve komunikacije.

Odlazak u Osijek iskoristili smo i za odlazak u Centar za autizam Osijek, s obzirom da je ravnatelj Centra sudjelovao na našoj konferenciji koja se fokusirala i na temu transformacije centara za autizam te smo dodatno htjeli ojačati suradnju i vidjeti kakva je situacija u CZA Osijek otkad su preseljeni u novi prostor. Na sastanku održanom 7. rujna u prostorima CZA Osijek dočekao nas je ravnatelj centra s kojim smo raspravili o aktualnim temama u području autizma na području Osječko-baranjske županije, ali i šire. Glavna tema bila je potreba za transformacijom svih centara za autizam u Hrvatskoj jer je sustav koji trenutno postoji neodrživ. Ravnatelj je ukazao na izazove balansiranja između različitih resora, organizacijske izazove, nedostatak stručnog i nestručnog kadra te na nerazumijevanje zajednice o kompleksnosti situacije u kojoj se trenutno nalaze svi centri za autizam. Kao veliki problem izdvaja se nemogućnost povećanja kapaciteta za postojeće usluge ili proširivanja na nove usluge, primarno zbog nedostatnih prostornih i kadrovskih uvjeta, iako su potrebe za istima sve veće. I tijekom ovog sastanka kao posebna stavka izdvaja se manjkava skrb za odrasle osobe, uključujući nedostatak smještaja i dnevnih programa. Ovaj sastanak nam je dodatno potvrdio i osvijestio važnost bavljenja ovom tematikom, a CZA Osijek u tome vidimo kao važnog partnera.

Obilazak organizacija na području Slavonije iskoristili smo i za posjet Udruzi djece i mladih s poteškoćama u razvoju "Zvono" u Belišću, koja nije direktno vezana za područje autizma, već djeluje u širem području osoba s invaliditetom i civilnog društva općenito, a već godinama djeluje kao primjer dobre prakse aktivacije organizacija civilnog društva za društvene promjene. Udruga je krenula od volonterskih programa pa je s idejom socijalnog poduzetništva narasla u jednu od najutjecajnijih udruga i pružatelja usluga na području Osječko-baranjske županije. Udrugu u Belišću posjetili smo 7. rujna 2023., a na sastanku su sudjelovale predstavnice udruge. Udruga organizira poludnevni i dnevni boravak djece i mladih s teškoćama u razvoju, uslugu smještaja, pomoći u kući, kreativno-terapijske radionice, edukacije, a surađuje i s institucijama državne i lokalne uprave pri rješavanju problema djece i mladih s poteškoćama u razvoju i njihovih roditelja, pri čemu se s godinama pokazala kao jak akter. S predstavnicima udruge raspravili smo o aktualnim temama u području skrbi za osobe s invaliditetom i razvoja civilnog društva. Razgovarali smo i o usluzi pomoći u kući u sklopu projekta „Zaželi – prevencija institucionalizacije“, pri čemu su nam kao organizacija s više iskustva u području dali puno korisnih savjeta o mogućnostima pružanja ove usluge za populaciju autističnih osoba.

U Statutu Saveza, što je potvrđeno i u Strateškom planu za razdoblje od 2022. do 2027. godine kao jedan od važnih ciljeva djelovanja navodi se i podupiranje u radu i poticanje osnivanja regionalnih udruga putem pružanja stručne pomoći u formiranju i radu te u realizaciji pojedinih akcija od zajedničkog interesa. U 2022. godini Savez je primio tri nova zahtjeva za pridruživanje članstvu od 3 udruge s područja Republike Hrvatske; Udruga za autizam „Spectrum“ iz Donjeg Miholjca, Udruga roditelja i osoba s poteškoćama šireg autističnog spektra „Plavi cvijet“ iz Slavonskog Broda i Udruga „Autizam 365“ iz Splita. Odlazak u Slavoniju iskoristili smo kako bismo posjetili i prve dvije prethodno navedene udruge.

6. rujna 2023., nakon obilaska stambene zajednice u Mostarima i Udruge za autizam Bjelovar, posjetili smo Udrugu za autizam „Spectrum“ u Donjem Miholjcu. Udruga je osnovana 2022. godine i ako se na godišnjoj skupštini Saveza izglosa njihovo prihvaćanje u SUZAH, biti će to naša najmlađa udruga članica. S ovom Udrugom Savez komunicira od samih početaka, prilikom čega smo pružili podršku u osnivanju Udruge. Osnivanje udruge u ovom području smatramo važnim iskorakom jer na području Donjeg Miholjca i okolice ne postoje druge udruge za osobe s invaliditetom, a po sve usluge, uključujući dijagnostiku, timsku obradu, vještačenje i ranu intervenciju roditelji s djecom putuju po stotine kilometara u veće sredine kao što su Osijek, Đakovo, Virovitica i Zagreb. Iako zasad nemaju zaposlenika, Udruga pokazuje veliki potencijal za pokrivanje ove rupe u sustavu. Iako zasad nemaju zaposlenih, njihov se volonterski tim aktivnih roditelja i angažiranih stručnjaka kontinuirano povećava te u skorijoj budućnosti namjeravaju zaposliti stručnjake i postati pružatelji usluga rane razvojne i psihosocijalne podrške, što su uvidjeli kao najveći prioritet za njihovu sredinu. S vremenom bi voljeli proširiti svoje usluge i na populaciju odraslih autističnih osoba, koja je i u ovom dijelu Hrvatske u potpunosti zanemarena, no to vide kao dugoročni cilj. Imaju prostor koji im je osigurala županija i koji je adekvatan za njihove trenutne potrebe, no u budućnosti se nadaju većem i bolje opremljenom prostoru kako bi mogli proširiti svoje usluge i aktivnosti. Nije nerealno za očekivati da bi se sve navedeno uskoro i moglo ostvariti jer predstavnici udruge ističu dobre odnose sa regionalnom samoupravom, ali i dobru prihvaćenost od strane lokalne zajednice općenito. I s ovim ograničenim kapacitetima, Udruga već sad donosi velike promjene u svojoj sredini pa između ostalog na volonterskoj bazi osigurava radionice za djecu, grupe podrške za roditelje te edukacije za predškolske i školske ustanove. Njihovi veliki planovi i motiviranost za ostvarivanje istih motivira i nas kao Savez da ih u tome podržimo.

Sve su naše udruge članice prošle ovaj izazovni početni period formiranja udruge i baš smo iz tog razloga povezivanje s drugim udrugama članicama prepoznali kao jedan od ključnih prioriteta u podržavanju Udruge u narednom periodu. Kao uloga SUZAH-a u podržavanju Udruge u Donjem Miholjcu na sastanku je dogovoreno da ćemo ostati podrška u koordiniranju kroz kompleksne sustave i resore, informirati ih o načinima financiranja udruga i inovativnim načinima stvaranja prihoda, kao i projektnim natječajima na koje bi se mogli prijaviti i mjerama zapošljavanja u svrhu zapošljavanja nove osobe.

8. rujna 2023., na putu iz Osijeka prema Zagrebu, posjetili smo još jednu udrugu koja je predala zahtjev za pridruživanje članstvu SUZAH-a, Udrugu roditelja i osoba s poteškoćama šireg autističnog spektra „Plavi cvijet“ iz Slavonskog Broda. Udruga je osnovana prije 3 godine i od tada bilježi značajan rast i brojne uspjehe. Udruga je vođena mladim, entuzijastičnim roditeljima koji su, baš kao i roditelji u drugim udrugama, prepoznali da u njihovoј zajednici kronično nedostaje svih usluga za autističnu djecu i odlučili uzeti stvar u svoje ruke. Iako nemaju stalno zaposlenih osoba, već stručnjake zapošljavaju na ugovor o djelu ovisno o finansijskim mogućnostima, udruga trenutno broji više od 140 članova, od kojih je aktivno njih 20-tak. Posebno je zanimljivo da udruga nema predsjedništvo, već koordinacijski odbor od 8 članova. Ono što se također posebno ističe u ovoj udruzi je njihova povezanost s lokalnom zajednicom. Prostor udruge osigurala je Župa, a opremljen je donacijama sugrađana. Dobra suradnja sa zajednicom vidljiva je i u višegodišnjem organiziranju humanitarnih akcija i utrka za prikupljanje sredstava i osvještavanje javnosti o autizmu. Udruga kvalitetnu suradnju ostvaruje i s gradom i županijom; podupiru njihove projekte, trude se osigurati im novi prostor, u suradnji s gradom riješili problem pomoćnika u vrtićima i školama. Trenutni prostor omogućava im provođenje određenih aktivnosti, no dugoročno se nadaju adekvatnijem prostoru kako bi mogli proširiti postojeće aktivnosti i usluge. Trenutno provode razne edukativno-sportske i edukacijsko-rehabilitacijske radionice, fizioterapiju, grupe podrške i savjetovanje za roditelje, sredstva za koje ostvaruju dijelom uz finansijsku potporu grada i županije, a dijelom prijavljivanjem na natječaje resornih ministarstava i partnerstvima u projektima. U ovom kratkom vremenu Udruga je postala značajan akter i u unapređenju sustava skrbi za osobe s invaliditetom, lobirajući na području zdravstva, odgoja i obrazovanja i socijalne skrbi. Osim što kontinuirano pružaju edukacije o autizmu za roditelje, vrtiće, osnovne i srednje škole, kao veliki uspjesi mogli bi istaknuti opremanje bolnice u Slavonskom Brodu specijaliziranom dentalnom jedinicom koja će služiti za popravak zubi djeci i odraslima s poteškoćama, te neurofeedback uređaja kojim će se omogućiti dobivanje ove usluge preko uputnice. U tom kontekstu podsjetili smo se i uspjeha koji smo imali s lobiranjem uvođenja "Protokola za prijem i zdravstvenu obradu osoba s poremećajem iz spektra autizma" u zdravstvene ustanove, kao i zdravstvenih putovnica koje je Udruga za skrb autističnih osoba Rijeka razvila u suradnji s KBC Rijeka. S predstavnicama udruge raspravili smo o njihovim planovima za budućnost i potencijalnoj ulozi SUZAH-a u njima. Udruga u budućnosti planira nastaviti s aktivnostima i uslugama koje već provode, ali uz novi prostor raditi na proširivanju usluga na veći broj korisnika, uključujući i odrasle osobe. Kako se i u ovom sastanku istaknula tema važnosti osiguravanja skrbi za odrasle osobe, dogovoren je da ćemo u budućnosti zajednički raditi na rješavanju te problematike.

U drugom dijelu obilaska udruga uputili smo se u Dalmaciju, kako bismo u dva dana obišli područje Splita, Zadra i okolice i dobili uvid u stanje u njihovim sredinama. 21. i 22. rujna održani su sastanci s predstvincima Udruge roditelja djece s posebnim potrebama „Naša dica“ iz Kaštela Novog i Udrugom za autizam u Zadru.

Odlazak u udrugu u Kaštel Novom iskoristili smo i za obilazak Centra za autizam Split s kojim smo kroz godine imali slabu komunikaciju pa smo sastanak s ravnateljicom Centra uvidjeli kao priliku za otvaranje nekih novih puteva komunikacije i jačanje međusobne suradnje. 21. rujna 2023. održan je

sastanak s ravnateljicom Centra u kojem smo prošli slične teme kao i u CZA Osijek, što je još jednom potvrdilo važnost rješavanja pitanja transformacije centara za autizam, koji iskorištavaju sve svoje kapacitete kako bi odgovorili na potrebe jedne rastuće populacije, a pritom se susreću s nizom izazova, primarno vezano za kadrovske, prostorne i finansijske uvjete. Ravnateljica Centra naglašava važnost suradnje različitih dionika u rješavanju te problematike, uključujući angažman svih resornih ministarstava, lokalnih i regionalnih uprava, ustanova i organizacija civilnog društva. Kroz sastanak smo dobili pregled s kojim se izazovima susreću ustanove u području odgoja i obrazovanja što su za Savez važne informacije za daljnje zagovaranje unapređenja usluga za našu zajednicu.

Isti dan, 21. rujna 2023. održali smo sastanak i u Udrudi roditelja djece s posebnim potrebama „Naša dica“ iz Kaštela Novog. S obzirom da je Udruga smještena u malom mjestu, kadrovska, prostorna i finansijska situacija udruge je stabilna. Imaju 6 zaposlenih osoba, uključujući 2 edukacijska rehabilitatora, radnog terapeuta i fizioterapeuta te projektno zapošljavaju 30 asistenata u vrtiću i pomoćnika u nastavi. Osim toga osiguravaju psihosocijalnu podršku i boravak, razne edukacije i radionice za autističnu djecu i njihove obitelji. To im djelomično omogućuje i dobra suradnja s Gradom Kaštelom, koji im je osigurao besplatni prostor, obnovu i finansijska sredstva za zapošljavanje administratora, što je i opravdano s obzirom da pokrivaju svih 7 kaštela i dio područja Grada Splita. Nije nas začudilo da su tijekom sastanka identificirane iste teme kao i u udrugama s područja Slavonije, a to su nedostatak skrbi za odrasle osobe i nedostatak stručnjaka. Udruga „Naša dica“ po tom pitanju poduzima već neke korake i u planu im je adaptacija novog prostora u kojem bi mogli osigurati dnevni boravak i smještaj za starije od 21. godine. U tom kontekstu spomenuli smo planove Udruge za autizam „Pogled“ iz Nedelišća koji također djeluju u smjeru osiguravanja podrške za odrasle osobe te pritom razmišljaju o mogućnostima integriranja socijalnog poduzetništva u razvoj tih usluga. Rješavanje pitanja usluga za odrasle osobe veliki je pothvat i nadilazi mogućnosti pojedinačnih udruga, ali udruživanjem i boljim povezivanjem udruga članica trebamo doći do modela koji će adekvatno odgovoriti na ove potrebe.

Drugi dan, 22. rujna 2023. održali smo sastanak s predstavnicama Udruge za autizam Zadar. Velika novost je da je Udruga dobili novi prostor koji se trenutno oprema. Prije su imali prostor od 30 kvadrata, u zgradici bivše vojarne Banina u kojem su dijelili sanitарne čvorove s drugim udrugama. Iako se Udruga može pohvaliti sa pozamašnim brojem članova, koji se bliži broju od 300 članova, najveći dio posla odrađuje nekoliko aktivnih roditelja. Situacija je slična kao u i udrugama u Bjelovaru i Osijeku, posebice što se tiče zamora roditelja koji su se istrošili ogromnim angažmanom u vođenju udruge i zagovaranju prava svoje djece. Iako nemaju zaposlenih osoba, Udruga organizira i provodi brojne aktivnosti te je dobro povezana i prihvaćena od lokalne zajednice. Kroz suradnju s lokalnim partnerima i uz finansijsku podršku Grada Zadra i Zadarske županije organiziraju različite radionice i aktivnosti za djecu i roditelje, educiraju zdravstvene djelatnike, organiziraju humanitarne akcije i podržavaju različite građanske inicijative. Kroz suradnju s lokalnom zajednicom također ostvaruju usluge u zajednici za svoje članove, uključujući jahanje i streličarstvo. Ovakvoj suradnji zasigurno doprinosi jaka prisutnost u medijima i dobra vidljivost na društvenim mrežama. Veliki su korak napravili lobiranjem u području stomatološke skrbi za djecu s teškoćama i osobe s invaliditetom u zadarskoj bolnici, a sada lobiranje nastavljaju i u području pedijatrije i drugih zdravstvenih usluga.

Uz to su krenuli s osiguravanjem usluga asistenata u vrtiću i pomoćnika u nastavi. Osim o nizu vrlo kvalitetnih aktivnosti koje Udruga provodi, kroz sastanak smo saznali i o aktivnostima koje su im tek u planu. Predstavnice Udruge su dobro informirane o području, prate aktualne natječaje i promjene u zakonskim regulativama. Iz svega što smo čuli na sastanku, Udrugu za autizam Zadar vidimo kao jednog od najznačajnijih partnera za predstojeći period, ali i potencijalnog partnera za druge udruge članice. Iz tog razloga nastojati ćemo i dalje podržavati njihove inicijative i pomoći im kao posrednik u ostvarivanju komunikacije s važnim akterima koji bi im mogli biti od pomoći u ostvarivanju njihovih planova.

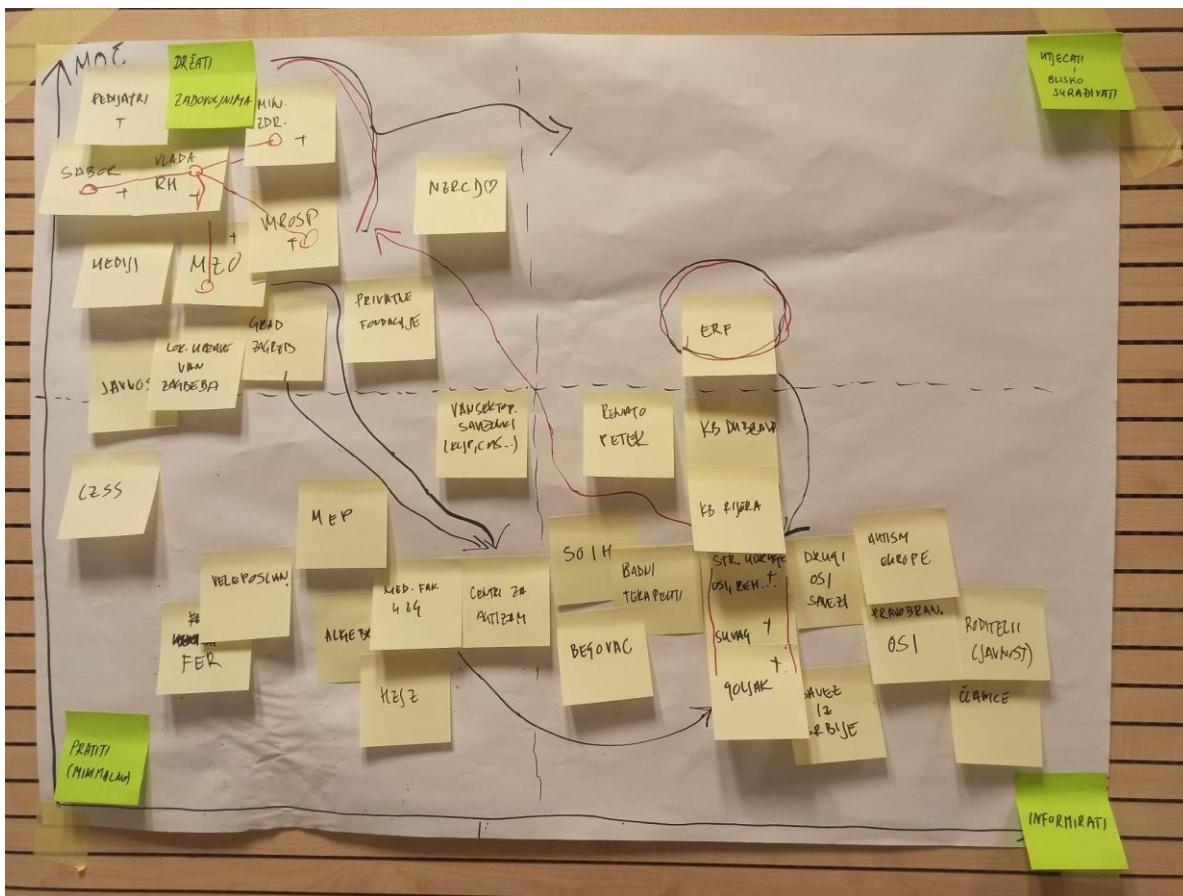
Zapošljavanjem edukacijskog rehabilitatora SUZAH jača svoje kapacitete za pružanje edukacija pa smo svim udrugama ponudili i mogućnost organiziranja edukacija o autizmu za njihove udruge i članove njihovih zajednica. Također smo ih podsjetili da je u sklopu trogodišnjeg programa pokrenuto „Savjetovalište za autizam“ na koje mogu usmjeriti sve roditelje koji trebaju savjetodavnu stručnu ili pravnu podršku.

Cilj ovog obilaska nadilazi pojedinačne udruge; radi se o izgradnji suradničke mreže koja može koristiti svakom autističnom pojedincu u Hrvatskoj. Tijekom obilaska istraživali smo potencijalne suradnje s lokalnim samoupravama, institucijama i drugim udrugama. Ta partnerstva imaju potencijal za poboljšanje opsega i djelotvornosti pruženih usluga. Jedan značajan ishod ovih obilazaka bilo je i prikupljanje sveobuhvatnih podataka o udrugama. Prikupili smo informacije o svakoj udrizi, njihovim zajednicama i široj mreži podrške, uključujući institucije, organizacije civilnog društva, kao i usluge koje se u njima nude. U narednom periodu planirano je napraviti isto i za preostale udruge članice. U 9 županija zasad nemamo udrugu članicu pa trenutno nemamo dovoljno jasan uvid u stanje u tim sredinama, no u budućnosti planiramo ažurirati našu bazu podataka konzultiranjem relevantnih registara i obraćanjem udrugama u tim regijama. Naš krajnji cilj je mapirati sve usluge dostupne autističnim pojedincima u Hrvatskoj, stvarajući sveobuhvatan resurs za autistične osobe, njihove obitelj i organizacije. Ovo je početak toga. Navigacija složenim sustavima podrške može biti zastrašujuća, a naš je cilj pojednostaviti taj proces.

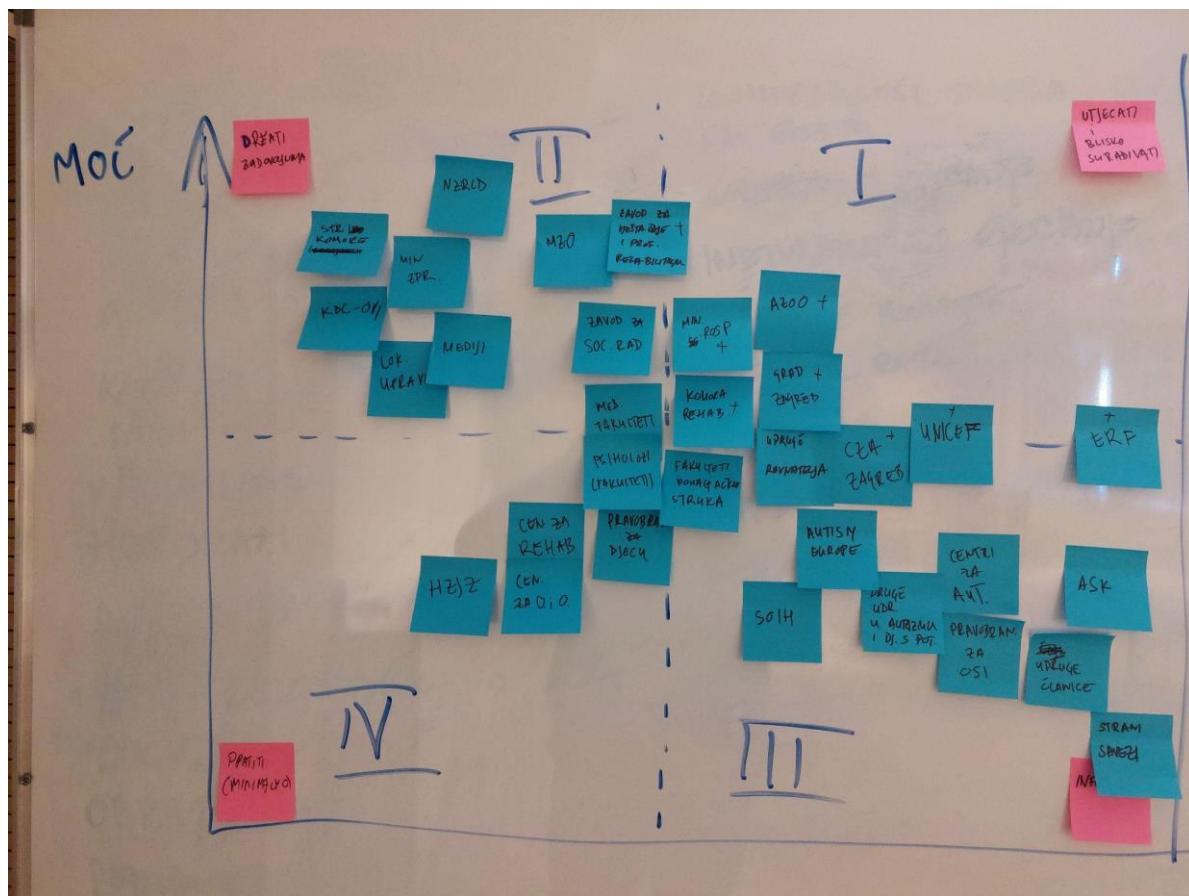
Analiza dionika

Na strateškom planiranju 2021. napravljena je analiza dionika, koje služi kao dio analize konteksta i pomaže u prioretizaciji pristupa prema

Prema originalnom strateškom planu ključni dionici koji su identificirani bili su:

- Ključni donositelji odluka (Vlada RH, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike te Ministarstvo znanosti)
- Edukator stručnih osoba koja rade s osobama s autizmom (Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, koji također ima i utjecaj na krojenje politika i praksi)
- Implementacijske ekspertne institucije (strukovna udruženja u području OSI i rehabilitacije, SUVAG, Goljak, Centri za autizam, KB Dubrava i KB Rijeka, oni koji u praksi rade s osobama s autizmom i na čije kapacitete i prakse treba utjecati)

U sklopu revizije napravljena je nova analiza te se napravila usporedba s prijašnjom. Zaključak nove analize dionika jest da su ključni dionici identificirani zadnji put uglavnom i dalje relevantni, neki čak i više nego pred dvije godine, uz par izmjena/noviteta:

- Agencija za odgoj i obrazovanje novo je identificirani dionik kojem je dan visoki prioritet
- UNICEF je također dionik koji u prijašnjoj analizi nije bio identificiran kao relevantan, a sad je zbog toga kako njih stav prema zagovaračkim temama može pozitivno ili negativno utjecati na to hoće li se te teme pojaviti na agendi ključnih tijela
- Još relevantnije su komore stručnjaka koje rade s OsA, naročito Hrvatska komora edukacijskih rehabilitatora
- Relevantan dionik je također Zavod za vještačenje i profesionalnu rehabilitaciju, koji također u prošloj analizi nije bio spomenut

Ovi novi dionici uzeti su u obzir pri reviziji ciljeva.

Revizija strateških ciljeva u periodu 2023.-2027.

Na temelju prethodno predstavljenih analiza, ustanovljeno je kako će se organizacija usmjeriti na 4 glavna strateška cilja u periodu od 2023.-2024.:

- 1. Uspostavljanje pristupačnog, funkcionalnog i suvremenog sustava skrbi za osobe s autizmom na području Republike Hrvatske**
- 2. Razvoj kapaciteta Saveza za pružanje kvalitetne podrške i edukacije**
- 3. Povećanje vidljivosti Saveza u javnostima i povećanje razumijevanja javnosti o problemima osoba s autizmom i njihovih obitelji**
- 4. Osnaživanje mreže članica s ciljem povećanja kapaciteta Saveza i njegovih članica te kvalitetne suradnje.**

Prethodno ustanovljenih 5 ciljeva preoblikovano je u 4 cilja koja u sebi uključuju komponente prethodno ustanovljenih ciljeva, pri čemu je 5. cilj (organizacijski razvoj), kao horizontalni cilj, uključen u sva četiri cilja kao preduvjet njihova ostvarenja te ga nije bilo potrebno navoditi kao zasebni cilj.

Kroz proces revizije, a uzimajući u obzir evaluaciju dosadašnje provedbe, razgovore s članstvom te analizu dionika, smanjio se broj specifičnih ciljeva unutar strateških ciljeva. Iako je ponegdje razlog tome bio kapacitet organizacije da se bavi time ciljevima, što je u sklopu evaluacije bilo naglašeno na način da su neki ciljevi nerealni za trenutne kapacitete Saveza, uglavnom se radilo o boljem fokusiranju ciljeva i boljoj artikulaciji što SUZAH želi strateški postići. U tom smislu imena pojedinih strateških ciljeva doživjela su reviziju, a dio specifičnih ciljeva je komprimiran kako bi se slični ciljevi spajali, a oni koji su nerealno formulirani su predefinirani.

Ono što je vidljivo iz procesa planiranja jest da su elementi organizacijskog razvoja, kao što je komunikacijska strategija, proširenje tima, razvoj kadrova i strategije namicanja sredstava te nadogradnja postojećih i uvođenje novih organizacijski procesa važne komponente kojima će biti potrebno posvetiti pozornost u narednom periodu ne bi li se osiguralo ostvarenje Strategije u periodu od 2023. do 2027. godine.

U nastavku su prestavljeni revidirani ciljevi, skupa sa podciljevima te načinima praćenja njihove provedbe.

1. Uspostavljanje pristupačnog, funkcionalnog i suvremenog sustava skrbi za osobe s autizmom na području Republike Hrvatske

Podciljevi:

- 1.1. Jačanje pritiska na donositelje odluka oko rane intervencije
- 1.2. Definiranje pozicije oko modela sustavne skrbi za odrasle osobe s autizmom i zagovaranje njegove implementacije
- 1.3. Jačanje kanala komunikacije i suradnje te praćenja rada resornih ministarstava

Cilj	Objektivno mjerljivi pokazatelji uspjeha	Izvori i način provjere indikatora	Prepostavke
1. Uspostavljanje pristupačnog, funkcionalnog i suvremenog sustava skrbi za osobe s autizmom na području RH	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Proveden pilot-projekt i donesen model usluge rane intervencije u RH ▶ Praćenje relevantnih zakonskih akata ▶ Izrada dokumenta o modelima i uspostavljanju stambenih zajednica ▶ Dnevni i polu-dnevni programi za mlade i odrasle u zajednici (1 na 100.000 stanovnika) ▶ Broj novih aktivnosti temeljem suradnje s resorima (10) ▶ Izведен broj prosinačkih razgovora s donositeljima odluka (3) ▶ Broj visokih dužnosnika resora koji su sudjelovali u prosinačkim razgovorima (9)	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Godišnji izvještaji resora i tijela ▶ Informacije članica ▶ Javna predstavljanja	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Bolja finansijska situacija ▶ Povećani ljudski kapaciteti ▶ Bolje povezivanje s ERF-om

2. Razvoj kapaciteta Saveza za pružanje kvalitetne podrške i edukacije

Podciljevi:

2.1. Jačanje kapaciteta i vidljivosti Saveza kao pružatelja edukacija

2.2. Senzibiliziranje i edukacija djelatnika iz zdravstva, socijalne skrbi i obrazovanja oko pružanja sustavne podrške osobama s autizmom

2.3. Identifikacija stručnjaka u području autizma te jačanje suradnje s ciljem transfera znanja i jačanja zajedničkog djelovanja

2.4. Unaprijeđenje podrške i zagovaranja kroz mapiranje usluga i procesa vezanih uz osobe s autizmom diljem Hrvatske

Cilj	Objektivno mjerljivi pokazatelji uspjeha	Izvori i način provjere indikatora	Prepostavke
1. Uspostavljanje pristupačnog, funkcionalnog i suvremenog sustava skrbi za osobe s autizmom na području RH	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Proveden pilot-projekt i donesen model usluge rane intervencije u RH ▶ Praćenje relevantnih zakonskih akata ▶ Izrada dokumenta o modelima i uspostavljanju stambenih zajednica ▶ Dnevni i polu-dnevni programi za mlade i odrasle u zajednici (1 na 100.000 stanovnika) ▶ Broj novih aktivnosti temeljem suradnje s resorima (10) ▶ Izведен broj prosinačkih razgovora s donositeljima odluka (3) ▶ Broj visokih dužnosnika resora koji su sudjelovali u prosinačkim razgovorima (9)	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Godišnji izvještaji resora i tijela ▶ Informacije članica ▶ Javna predstavljanja	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Bolja financijska situacija ▶ Povećani ljudski kapaciteti ▶ Bolje povezivanje s ERF-om

3. Povećanje vidljivosti Saveza u javnostima i povećanje razumijevanja javnosti o problemima osoba s autizmom i njihovih obitelji

Podciljevi:

- 3.1. Povećati vidljivost Saveza i njegovih članica kao pružatelja podrške i zagovaratelja prava osoba s autizmom prema roditeljima kako bi se stvorilo međusobno razumijevanje i zajednička suradnja
- 3.2. Razvijanje kvalitetnijih odnosa s novinarima sa ciljem kvalitetnijeg komuniciranja ključnih problema osoba s autizmom u medijima
- 3.3. Unapređenje komunikacijskih kanala Saveza s ciljem povećanja vidljivosti i kvalitetnije komunikacije s javnostima

Cilj	Objektivno mjerljivi pokazatelji uspjeha	Izvori i način provjere indikatora	Prepostavke
3. Povećanje vidljivosti saveza u javnostima i povećanje razumijevanja javnosti o problemima osoba s autizmom i njihovih obitelji	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Broj posjetitelja konferencija (300), povećanje broja individualnih posjetitelja, followera itd. ▶ Broj novinara i medija koji su objavili sadržaj kao rezultat suradnje sa Savezom (6) ▶ Broj aktivnosti u sklopu informativnih kampanja (5+5) ▶ Veći doseg i engagement na komunikacijskim kanalima (za 30%) ▶ Izrada komunikacijskog plana/strategije	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Godišnji izvještaj ▶ Pressclipping ▶ Alati za statistiku komunikacijskih kanala ▶ Adrema ▶ Dokument	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Povećani ljudski kapaciteti ▶ Povećani kapaciteti za medijsku komunikaciju

4. Osnaživanje mreže članica s ciljem povećanja kapaciteta Saveza i njegovih članica te kvalitetne suradnje

Podciljevi:

4.1. Poboljšanje komunikacije s članicama kako bi se dobio bolji pregled njihovog stanja i njihovih potreba

4.2. Potaknuti udruge članice na aktivnije djelovanje unutar Saveza s ciljem kvalitetnije uzajamne suradnje

4.3. Razvijanje modela suradnje sa srodnim organizacijama u području skrbi za djecu s teškoćama s ciljem da se pojača watchdog (praćenje s ciljem kvalitetnijih politika i usluga) kapacitete diljem zemlje

4.4. Jačanje kapaciteta članstva u njihovom organizacijskom rastu i razvoju

Cilj	Objektivno mjerljivi pokazatelji uspjeha	Izvori i način provjere	Prepostavke
4. Osnaživanje i proširenje mreže članica s ciljem povećanja kapaciteta Saveza i kvalitete suradnje	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Broj okupljanja s članicama (20) ▶ Aktivne suradnje (30) ▶ Povećano sudjelovanje na skupštinama ▶ Povećana aktivnost na skupštinama ▶ Razvoj novog modela suradnje sa srodnim organizacijama u području skrbi za djecu s teškoćama ▶ Broj suradničkih organizacija u novim regijama (4) ▶ Povećanje angažmana i broja roditelja na aktivnostima udruga članica ▶ Redovna godišnja komunikacija s članicama i mapiranje potreba	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Godišnji izvještaji ▶ Izvještaji udruga članica ▶ Izvještaji sa skupštine ▶ Komunikacija s članicama ▶ Profili udruga	<ul style="list-style-type: none"> Povećanje budžeta za putne troškove Edukacije za članstvo o fundraisingu, pisanju projekata, PM-u, organizacijskom razvoju